

ליקוטים וסיפורים נפלאים - ראה

העולם חציו זכאי וחציו חייב, עשה מצוה אחת הכריע את כל העולם לכף זכות, עשה עבירה אחת הכריע את כל העולם לכף חובה" (קידושין מ).

לפיכך אמרה התורה לכל יחיד ויחיד "ראה!" השתדל לראות שבכל מעשה ומעשה שאתה הולך לעשות "אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה" הרי אתה מביא לעולם כולו ברכה או ח"ו קללה. ועל כן הבחירה לגבי פעולתך עלולה להכריע את כל העולם לכף זכות או חובה. (תורת משה)

"את הברכה אשר תשמעו אל מצוות ה' אלקיכם" (יא, כז)

הרה"ק מצאנו זצ"ל ראה פעם איך אחד אמר ברכות השחר בלחש, ואף אחד לא שמע. הזכיר לו מה שכתוב בתורה. "את הברכה" - את הברכות שאנחנו אומרים בכל יום, "אשר תשמעו" - שישמעו ושיכולים לענות אמון, "אל מצוות ה' אלקיכם" חלק זה שייך גם לקיום המצוות.

"ונתתה את הברכה על הר גרזים ואת הקללה על הר עיבל" (יא, כט)

מדוע נכתבה המלה "ונתתה" עם האות ה' בסופה? תוספת ה' מראה על ברכה שניתנת בעין יפה, וכבר אמרו רבותינו: שהנותן מתנה לחברו - לעולם יתן בעין יפה. לפיכך מתאים, שכאשר עוסקים בענין הברכה על הר

גרזים, יכתב "ונתתה", רמז לעין יפה.

מאמר חז"ל זה "הנותן בעין יפה הוא נותן" נאמר לאדמו"ר מגור, בעל ה"אמרי אמת", ולדבריו היתה זו אחת משתי הפעמים הבודדות, שבהן נצחו אדם כלשהו.

הדבר היה כאשר הבחין האדמו"ר בעיוור, בן למעלה מתשעים שנה, שהתגורר בעיירתו, ונהג להיאנח ללא הרף על מר גורלו. בהזדמנות אמר לו האדמו"ר: "מדוע הנך מתאונן כל כך? הלא נאמר (תהלים צ, י): 'מי שנותניו בהם שבעים שנה ואם בגבורות שמונים שנה', ואם כן אצלך כל יום נחשב למתנה גמורה - ומדוע, אפוא, תתלונן ללא הרף?"

ענה היהודי ואמר לו: "רבי, והלא כתוב: הנותן מתנה לחברו - בעין יפה הוא נותן!..."

"ההזדמנות השניה, שבה נצחני אדם כלשהו" - ספר הרבי - "הייתה כאשר נגש אלי בדרכי הביתה אחד מן החסידים

נמשל כבהמות נדמו

אמר הרבי הקדוש מרוזין זיע"א: ריבנו של עולם! מוכן אני לוותר על העולם הזה. גם על העולם הבא אהיה מוכן לסלוח...

דבר אחד אני מבקש, שלא נסתובב כאן בעולם כמו בהמות בלי דעת!

(נקודות של אור - ספינקא)

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין ביוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

"ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה" (יא, כז)

פתח הכתוב בלשון יחיד "ראה" ועבר ללשון רבים "לפניכם"? שכן ליתן נותנים להכל במידה שווה, אבל לראות רואה כל אחד באופן אחר. אדם כמות שהוא, כך הוא רואה... (ר' מנחם מנדל מקוצק)

"ראה אנכי נתן לפניכם היום" (יא, כז)

נראה לפרש על פי המעשה דשאלו פעם להרה"ק רבי זושא זי"ע אמאי צריך האדם לבוא אל הצדיק להורות לו הדרך אשר ילך בה, וכי לא די היה בזה שישב בביתו וילמד ספרי מוסר, והשיב רבי זושא שכשהאדם לומד בביתו ספר מוסר מוצא תמיד בכל מידה דהנה זה הפגם יש אצל חברו פלוני וזה הפגם מוצא אצל חברו פלוני, ובעצמו אינו רואה שום חסרון, על כן צריך לבוא אל הצדיק שיראה לו חסרונותיו ואז כשיפתח ספר מוסר ימצא מיד את אשר שייך לו. (שיח יעקב יוסף)

"ראה אנכי נתן לפניכם היום" (יא, כז)

ווארט נפלא אמר רבי חיים מוורמייזא "שאפילו יודע המוכיח כי מכל המקשיבים ללקחו יושפע רק אדם אחד ויחיד, אל ימנע דבריו מן הצבור, שכן מצינו למשה רבינו שדיבר בפני כל ישראל ואמר להם 'לפניכם' לשון רבים, וגם 'ראה' לשון יחיד, אלא שהוא דיבר לפני כל ישראל, אבל דבריו היו מכוונים אל היחיד, ולו הוא אמר 'ראה'. (אוצרות התורה)

"ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה" (יא, כז)

ראה שלא תתנהג בדרכי ביניים ובפשרות כי אנכי נתן לפניכם ברכה וקללה שהם שני ניגודים קיצוניים ביותר, אם לא בדרך הברכה הרי זו כבר ממילא דרך הקללה, דרך ביניים אין בנמצא כלל. (ספורנו)

"ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה" (יא, כז)

חכמינו אמרו: "לעולם יראה אדם את עצמו כאילו כל

ליקוטים וסיפורים נפלאים - ראה

בהיכנסם למחנה נדחקו כולם פנימה, ואת האנשים שנמצאו כשירים לעבודה אספו למקום מיוחד ושם חילקו להם ארוחת בוקר בשרית, האנשים המורעבים והמיוסרים עטו על האוכל, אך האדמו"ר מקלויזנבורג סרב לקבל את מנתו, בהפטיירו שבשום אופן הוא אינו רוצה לאכול טרפות וכך הוא צם במשך כל היום, ובערב נשכב תשוש ורעב לישון.

בבוקר של השבת נשמעה צעקה לכיוון האסירים, המכריזה לבוא לאכול.

האדמו"ר ישב מכונס בתוך עצמו. וכשהתרוקן הצריף ולא נשאר בו אף אחד, הוא התפרץ בבכי, ונחלי דמעות זרמו מעיניו. למרות שהרבי לא נהג לבכות, הוא עשה זאת, כשהוא מתפלל לקדוש ברוך הוא על כל מה שקורה.

בצהרי יום השבת בכיו של הרבי התגבר והוא אמר: "ריבוננו של עולם, נשארתי לבדי, חסר כל, את הכל לקחת ממני, נשארתי ערירי ויחף, ועוד אלך ואוכל טרפות? איני רוצה לאכול טרפות, איני אוכל!"

והנה בעודו יושב ומדבר עם עצמו נכנס אל הצריף יהודי מבוהל. הלה ניגש ישר אל הרבי ושאלו: "האם הוא הרבי מקלויזנבורג?" הרבי נבהל לשמע השאלה, כי את הרבנים והאדמו"רים היו הגרמנים מובילים ראשונה אל הכבשן, אך תוך כדי דיבור בא אליו יהודי נוסף ואמר לו, שהוא חייב לגשת מיד אל הדלת, כיון שמישהו ממתין לו.

לא נותרה לרבי ברירה, והוא קם ממקום מושבו, למרות חששותיו, וכאשר הגיע אל הפתח, ראה אדם מבוגר, יהודי שפנה אליו בשאלה, "האם הרבי מקשאנוב היה דודך?"

האדמו"ר עמד תוהו ומשתומם, מהיכן ידע איש זה כי הרבי שרוי במחנה אושוויץ, ומהיכן ידע כי אכן הוא דודו?

אך יחד עם התמיהה השיב מיד ואמר ליהודי, כי אכן, הרבי מקשאנוב היה דודו. איש זה מיהר להושיט לאדמו"ר ככר לחם וצלוחית מלאה ריבה, ואמר לו, כי הוא הביא לו את האוכל, כדי שישביע נפשו, וכהרף עין נעלם האיש המסתורי והסתלק, והוא שוב לא ראה אותו.

כשסיפר האדמו"ר סיפור זה, אמר, כי אז הוא חש שיש אלוקים בארץ השומר עליו, מפני שלא רצה לאכול טרפות. מיד לאחר מעשה זה קיבל עליו מחדש שלא יאכל טרפה בשום אופן.

וכך ישב לו האדמו"ר מקלויזנבורג ואכל את סעודת השבת הכשרה, שזימן לו הקדוש ברוך הוא.

(613 סיפורים על תרי"ג)

"אחרי ה' אלוקים תלכו ואותו תיראו ואת מצוותיו תשמרו ובקולו תשמעו ואותו תעבדו ובו תדבקו" (יג, ה)

אותם הדברים נאמרו בעצם גם בפרשה הקודמת, בלשון יחיד: "את ד' אלהיך תירא אותו תעבד ובו תדבק" (י, כ) - ולמה אפוא חזרה תורה ואמרה זאת כאן בלשון רבים? ברם, אם בימים כתיקונם מסוגל כל אחד להיות ירא-שמים ועובד-השם ביחידות, הרי בזמן שיש מסיתים ומדיחים בעולם,

וביקש לדבר אתי על בתו החולה".

ה"אמרי אמת" היה ידוע בדיוקנותו הרבה, וכל סדר יומו מחושב היה בחשבון של דקות ורגעים.

לארוחה היה מקצה מספר דקות, ואם אירע שהגיע לביתו והארוחה עדיין לא היתה מוכנה, היה מדלג עליה ולא אוכל, משום שלא היה לו זמן אחר עבור האכילה... בזמן שניגש אליו אותו חסיד היה זמנו של הרבי דחוק עד מאוד, לפיכך אמר לחסיד שכעת אין לו אפילו רגע אחד להקדיש לעניין.

אמר החסיד: "לי יש עשרים שנה לטפל בבתי החולה, ולרבי אין רגע אחד של זמן בשביל זה!?"

"וזהו" - סיים האדמו"ר - "הפעם השניה שמישהו ניצח אותי"...

"ושמחתם לפני ה' אלוקים אתם ובניכם ובנותיכם ועבדיכם ואמהותיכם והלוי אשר בשעריכם כי אין לו חלק ונחלה אתכם" (יב, ב)

בעיר אחת חיו שני עשירים גדולים שהיו שונאים זה את זה. לימים אירס אחד את בתו עם חתן בן משפחה מכובדת ומהוללת. התקנא העשיר השני בשידוך הנאה שעשה בעל דבבו. לא עברו ימים מועטים והתברר למחותן כי חתנו הוא בעל מידות רעות ומגוננות, מיהר העשיר וקרא לשדכן ולחש על אוזנו את כל הידוע לו וביקש ממנו כי ימהר ויפטור אותו מעונשו של זה. מיהר השדכן הממולח אל ביתו של העשיר השני והציע לו את השידוך בספרו לו כי השידוך עם הראשון עומד להתבטל. שמח העשיר ונתן את הסכמתו המיידית לשידוך ולא עברו שעות מועטות והחתן ביטל את התקשרותו הראשונה והשתדך עם בתו של העשיר השני.

בהגיע זמן החתונה הוזמן המחותן הראשון ולאחר המשתה רקדו שני העשירים ריקוד של שמחה כנהוג. האחד רקד בהתלהבות על זה שזכה בשידוך והשני רקד בכל עוז על שזכה להיפטר ממנו...

כן הוא גם הנמשל - אמר המגיד מדובנא: הקב"ה מייפה בעיני כל אחד ואחד מישראל את משלח ידו על כן כאשר הישראל אוסף את תבואתו - הוא שמח בה ובברכתה ואילו הלוי שמח על שהקב"ה פטר אותו מכל העמל הזה...

זה מה שנאמר בפסוק: "ושמחתם לפני ה' אלוקים אתם ובניכם ובנותיכם ועבדיכם ואמהותיכם והלוי אשר בשעריכם". גם הלוי שמח ומדוע? "כי אין לו חלק ונחלה אתכם..."

"רק בכל אות נפשך תזבח ואכלת בשר כברכת ה' אלקיך אשר נתן לך בכל שעריך הטמא והטהור יאכלנו כצבי וכאיל" (יב, טו)

האדמו"ר מקלויזנבורג, הרב יקותיאל יהודה הלברשטם, זצ"ל סיפר את שעבר עליו בשואה, בהיותו במחנה אושוויץ. היה זה בערב שבת, עת הורידו את כל היהודים מהרכבת, ודחקו בהם להיכנס לתוך המחנה.

ליקוטים וסיפורים נפלאים - ראה

בשדה הקרב. משום כך - סיים החפץ חיים - נחלקים גם אנו לסוגים שונים, אבל בנים אנו לה' אלקינו וכל אחד ואחד תורם את חלקו לעבודת ה', ויחדיו ננצח במלחמת היצר. (וקראת לשבת עונג)

"בנים אתם לה' אלקיכם" (יד, א)

בלבו של משיגיה ישיבת סלבדוקא, הגאון הצדיק רבי משה טיקוצ'ינסקי זצ"ל, התעורר חשש שמא אינו מטפל כראוי בבעיותיהם החינוכיות של בני הישיבה, משום שלא למד מעולם את תורת החינוך והפדגוגיה.

פעם אחת ביקר בישיבה ראש ישיבת חברון, הגאון רבי יחזקאל סרנא זצ"ל, והרב טיקוצ'ינסקי שטח בפניו את הרהוריו אודות החוסר המקצועי שלו בעבודתו, ענה לו ר' יחזקאל: "האם אתה אוהב את התלמידים? אם הינך אוהב אותם, אינך זקוק ללימוד פסיכולוגיה ופדגוגיה, או כל תורה ושיטה אחרת, כי מי שאוהב את תלמידיו מובטח שיצליח לחנכם ולהגיע איתם להישגים גבוהים ביותר". (דרשו)

"לא תאכל כל תועבה" (יד, ג)

אמר הרה"ק רבי ברוך ממעז'בוז': נזהרים הם בני אדם שלא לבלוע נמלה חיה, מדוע אין הם נזהרים שלא לבלוע אדם חי.

"למען תלמד ליראה" (יד, כג)

בעל ה"התעוררות תשובה" זצ"ל כתב: "כבוד אאמו"ר זצ"ל בעל ה'כתב סופר' אמר לי בשם אביו-רבינו החת"ס זצ"ל: 'דע בני, כי לא רק לצורך הלימוד זקוק אדם לרבי, אלא גם ליראת שמים, כי גם זאת היא פרק קשה בחיים, לאחוז בה במידה נכונה ולהשתמש בה בכון הדרוש". ("ספרא דמלכא" - אוצר אמרות החת"ס)

"לא תאמץ את לבבך ולא תקפוץ את ירך מאחיד האביון" (טו, ז)

סיפר עגלון שהוביל את החפץ חיים זצ"ל בדרך, שכרגיל, היה מדבר עמו על תכלית האדם בעולם הזה. העגלון שאל אותו במה יוכל לזכות איש כמוהו. החפץ חיים השיב לו, שיעסוק בגמילות חסדים. צחק העגלון במר נפשו האם זה לא לעג לרש, הלא עני ואביון הוא, וזקוק בעצמו לקבלת גמ"ח! הסביר לו החפץ חיים במתק לשונו, שאל יחשוב שגמ"ח צריכים להקים במאות. אפשר להקימו בקטנות. ינסה לחסוך מהוצאות פרנסתו כמה פרוטות לשבוע, וכשיצטרפו הפרוטות לזהובים, יהיה לו כבר במה לעזור לשכן עני בהלוואה קטנה לצרכי שבת, וזהו יסוד גמ"ח הנחשב בעיני הקב"ה כאחת הקופות הגדולות. סיים העגלון בשמחה "שמעתי לעצתו, וכיום יש לי סכום הגון אשר נאסף אצלי והנני מלווה בע"ה לעשרות אנשים".

אין בכוחו של היחיד לפעול מאומה, אלא מן ההכרח שייצור מכל היחידים כוח-רבים מלוכד כדי להתגונן מפני ההסתות והדחות.

לפיכך, כאן בפרשה המדברת בהדחתו של נביא שקר, חוזרת התורה ואומרת אותם הדברים בלשון רבים, לפי שאז חייבים היחידים להתלכד יחד, למען יוכלו לקיים: "אותו תיראו ואת מצוותיו תשמרו ואתו תעבודו ובו תדבקון".

"ואת כל שללה תקבוץ אל תוך רחובה ושרפת באש" (יג, יז)

אם יכולה הייתה עיר שלמה להיכשל בעבודה זרה, הרי סימן הוא כי אנשיה היו שטופים רק בענייני רווחי ממון ולא נתנו דעתם על ענין נעלה מזה. על כן ניטמטם לבם כ"כ עד כי נוח היה להדיחם. ממילא ראוי גם הונם ורכושם, אשר גרמו לידי כך, להישמד כולו באש. (אבני אזל)

"ונתן לך רחמים ורחמך" (יג, יח)

מלמד שכל המרחם על הבריות מרחמים עליו מן השמים (שבת קנא).

ועל זה אמר ר' דוד משה זצ"ל מטשורטקוב: כל המרחם על הבריות מרחמים עליו מן השמים. היינו שמעורר רחמי שמים על זה שהוא מרחם עליו, כי אומרים בשמים: ומה זה בשר ודם ריחם עליו... הקב"ה בוודאי שצריך לרחם עליו!

"ונתן לך רחמים ורחמך" (יג, יח)

אל לך לחשוש מכך, שאחרי הריגת עיר שלמה של אנשים, נשים וטף, תסגל לעצמך טבע של אכזריות - שכן התורה מבטיחה לך: "ונתן לך רחמים" - מכיון שאתה עושה זאת למען רצון השם-יתברך וכבוד-שמים, לא ישחית המעשה הזה את מידותיך אלא אדרבה - עוד יחון אותך השם-יתברך במידה של רחמנות.

"בנים אתם לה' אלקיכם" (יד, א)

שאל יהודי את ה"חפץ חיים" זיע"א, רבי: לשם מה זקוק העולם לחסידים ומתנגדים, ואף החסידים בינם לבין עצמם, חלוקים לקבוצות רבות, מהם שעיקר עבודתם בתפילה, ומהם שעיקר עבודתם בתורה, ומהם עיקר עבודת ה' שלהם בשמחה וכו', לשם מה צריך קבוצות כה רבות?

השיב החפץ חיים: עד שאתה שואל אותי, שאל את הקיסר הרוסי, לשם מה יש לו הרבה סוגי חיילים? מהם רוכבי סוסים, מהם יורים בתותחים, מקצתם במטוסים, ומקצתם באוניות, ובחלקם חיילים הולכי רגל וכו'. אין זאת - המשיך החפץ חיים - אלא שכל סוג וסוג מועיל לקיסר למלחמה בדרך שונה, שהרי חייל ההולך רגלי, אין בכוחו להילחם בחייל הנלחם מתוך מטוס, והיורים בתותחים, בכוחם לנהל מלחמה אף ממרחק של כמה פרסאות, ואפילו חיילי הקיסר המריעים בחצוצרות, תפקיד חשוב להם, שבתרועעתם מחזקים הם את לב החיילים הנלחמים

ליקוטים וסיפורים נפלאים - ראה

במעשיך, ואז "והיה בך חטא", ימצאו גם אצלך חטאים ותיענש, אך אם תתן בלי לבדוק במעשיו, גם בשמים לא יבדקו אחריך. (הרבי רבי שמעלקא מניקלשבורג)

"ורעה עינך באחיך האביון ולא תיתן לו"
(טו, ט)

כתב האבן האזל יש אנשים שכשהם נתבעים לדבר צדקה טוענים הם, 'אח אביון יש לי, קרוב עני יש לי, ואיני יכול ליתן צדקה לאחרים', להוי ידוע שאותו אדם קמצן הוא מטבעו ואינו נותן אפילו לאחיו האביון. אם 'ורעה עינך' ומסרב אתה ליתן צדקה באמתלה של 'באחיך האביון' סימן הוא כי 'ולא תיתן לו' שאינך נותן גם לו, לאחיך. אם אפשר לתת לקרובים, אפשר לתת גם לזרים.

"נתון תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו" (טו, י)
מפרש רש"י: "נתון תיתן לו, אפילו מאה פעמים". עליך להרגיל את עצמך לתת הרבה, וממילא "ולא ירע לבבך בתיתך לו", שכן ההרגל נעשה טבע. (לוח ארז)

"ולא ירע לבבך בתתך לו" (טו, י)
"ולא ירע לבבך" אל תתחיל להיאנח ולהרבות דברים על מצבך הרע דווקא "בתיתך לו", בשעה שבאים לבקש ממך צדקה. (עולת חדש)

"כי לא יחדל אביון מקרב הארץ" (טו, יא)
המגיד מקעלם הכריז פעם בדרשתו ואמר: שמעו אתם עשירים תראו למען השם לתת צדקה לעניים, ואם לא תתנו להם דעו לכם כי השנה הגיעו מים עד נפש והעניים יגוועו מרעב, ואם תאמרו מה יש אם הם ימותו למי אכפת הדבר הזה. דעו לכם, שוב הכריז המגיד, שהתורה הקדושה אומרת ומבטיחה "כי לא יחדל אביון מקרב הארץ", ואם כן בהכרח שיהיו עניים ואם תתנו לעניים לגווע ברעב תהיו אתם מוכרחים לתפוס את מקומם ותהיו אתם האביונים...

כתיבה וחתימה טובה

לרפואת
הבה"ח רפאל בנימין אשר בן חנה
* * *
מדת מרים יוכבד בת הענדל
בתוך שאר חולי ישראל

"כי יהיה בך אביון מאחד אחיך" (טו, ז)

העניים הם המיוחדים בעם ישראל, ולא יזלזל בהם מחמת עניותם, ואדרבה, ה' יתברך עשה את העני, עני, כדי לזכות אחרים במצות צדקה ולהציל את הנותנים מדינה של גיהנום. ומרמזת התורה 'כי יהיה בך אביון' עליך לדעת כי הוא 'מאחד אחיך' מהמיוחדים שבאחיך, מחשובי כלל ישראל, שהקדוש ברוך הוא ייעד אותם לסבול, בשביל לכפר על עוונות ישראל, ולכן אין לך לזלזל בהם חס ושלוש, אלא אדרבה לרוממם ולנשואם בכל האפשר. (אור החיים)

"לא תאמץ את לבבך ולא תקפוץ את ירך... כי פתוח תפתח את ירך לו" (טו, ז)

הנה ידוע שישנן קדימויות בעשיית מצות הצדקה וכל אחת קודמת לרעותה. וכמו שפסק הרמב"ם (הלכות מתנות עניים פ"ז הי"ג) להלכה: "כי יהיה בך אביון מאחד אחיך וגו' דרשינן... ועניי ביתו קודמין לעניי עירו דכתיב בתר לאחיך, לענייך, דהיינו עניי ביתו ועניי עירו קודמין לעניי עיר אחרת, כדכתיב אח"כ ולאביונך בארצך - דהיינו עניי עירו ועניי ארץ ישראל קודמין ליושבי חוצה לארץ, דכתיב בסיפיה דקרא דכי יהיה בך אביון וגו' בארצך דהיינו ארץ ישראל, ואח"כ כתיב אשר ה' אלוקיך נותן לך לרבות כל מקום", וכו'.

כ"ק מרן ה'שר שלום' מבעלזא זי"ע אומר: בכף ידו של אדם אין כל האצבעות שוות. יש אחת מהן הגדולה מרעותה וארוכה יותר, ואחת קצרה יותר. כל זה ניכר דווקא כשהאדם פותח את כף ידו ולא קומץ אצבעותיו לאגרוף. כי בשעת הקמיצה - כל האצבעות נראות שוות מבחוץ ואין הבדל ניכר ביניהן.

זהו שמוזהירה כאן התורה, בדרך רמז: "לא תאמץ את לבבך ולא תקפוץ את ירך", ותגיד: כל העניים שווים כאותה יד קמוצה, ולכן את מעשרותי ונדבתי אחלק לכולם בשווה, ואין דיני קדימה לאחים או קרובי משפחה. אלא: "פתוח תפתח את ירך לו" - ולכל עני תן כפי הראוי לו מדיני הקדימה שנתנה לך התורה.

"ולא תקפוץ את ירך מאחיך האביון" (טו, ז)

ראשי תיבות של "לא תקפוץ ירך מאחיך האביון" - היה אומר הרה"ק מהר"י מרוז'ין זצ"ל - הן אותיות "תהלים". ללמדנו שבאמירת תהלים בלבד, אין אדם יוצא ידי חובתו, אלא צריכים להיות אומר ועושה לקיים "פתוח תפתח את ירך לו" בפועל. (על התורה)

"ורעה עינך באחיך האביון לא תתן לו וקרא עליך אל ה' והיה בך חטא" (טו, ט)

אם תלך בדרך זו ותבדוק כל עני בשבע בדיקות, "ולא תתן לו", אזי דע לך "וקרא עליך אל ה'", יבדקו גם אותך בשמים ויפשפשו